

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A karácsonyi vásár.

Székelyudvarhely, decz 7

Ha valaha, most, karácsony előtt, kell életet lehelni abba az unos-untig hangoztatott szállóigébe, hogy: *pártoljuk a homi ipart!*

El kell követnünk mindent, hogy a hol csak lehet, magyar gyártmányt vásároljunk. Ugy kell tennünk mindnyájunknak, a hogy azok a fanatikus hazafiak cselekszenek, a kik inkább nem vásárolnak, mintsem hogy pénzüket külföldi portékáért adják oda!

A magyar iparpártolás csak akkor válik komoly dologgá, ha előbb mi magunk *megváltunk*. Be kell látnunk, hogy a világversenyvel, a közös vámterülettel és a tömérdek egyéb bajjal küzdő magyar ipar lakomából, ünnepi dikcióból, ha mindjárt érte áradoznak is, meg nem él.

A magyar ipart nem dicsérni, hanem pártolni kell éjjel-nappal fanatikus módon. De addig is, a míg ráléphetünk az önálló vámterület megváltó mezéjére, nekünk kell *társadalmi* uton legalább részben megteremtünk az önálló vámterület.

Erkölcsei kötelességünk legyen tehát a hazai iparczikkek vásárlása. A művelt magyar közönség mindig, a mikor ezt teheti, magyar cikket vásároljon. De, hogy ezt megtehesük, meg kell változnunk. A kényelmességet, a külföldi iránt érzett elfogultságot örökre le kell vetkőznünk, hogy érezze mindenki, hogy itt új, egészséges, meg nem alkuvó iránynyal lá szemben, a

melynek meghódolni Istennek tetsző cselekedet. Minden magyarnak úgy kell viselkednie, mintha ő maga is magyar gazda, magyar iparos, magyar kereskedő volna, a ki, ha idegen cikket vásárol, voltaképpen *magát* károsítja meg. A közömbös, a világpolgári gondolkodásut is erre kell kényszeríteni, hadd váljék az egész mozgalom nemes szent hevületté. Így kell, hogy legyen a karácsonyi ajándéktárgyak beszerzésével is. E téren föltétlenül meg kell változnunk. Sokszorosan nagyobb áldozatot kell hoznunk, mint eddig. A mai támogatás csak morzsákat juttat. Morzsákból pedig úgy megnöni, hogy másokkal is versenyre kelhessen az iparos — lehetetlenség. Mi pedig *ezt* követeljük. Azt akarjuk, hogy pár évtizedes iparunk magától legyen alkalmas a versenyre, akkor *aztán* majd támogatjuk.

A külföld megfordítva cselekedett. Ott előbb támogatták a hazait és csak mikor megerősödött, bocsátották szárnyra. Anglia, Franciaország békés századokon át fejlődött oda, a hol ma van. Ausztria ipara is legalább százötven éves, pedig Ausztriában az udvartól az utolsó parasztig mindenki mindent elkövetett, hogy megerősödjék. Kiváltságokat, szabadalmakat, védovámokat, kész külföldi iparosokat adtak, csak hogy lábra álljon a dédelgetett osztrák ipar. Ausztriában 1749-ben császári rendelet kétszáz arany büntetéssel sújtja azt, a ki jobb szövetből csináltat ruhát, mint az osztrák s a szabót ezenfölül még el is zárják. II. József a föl-

osztatott kolostorok javait külföldről hozott iparosoknak adja át, így lendült föl az osztrák szövő-fonóipar. Cromwel az 1651-ben kelt hajózó törvénnyel azzal tette honfitársait kereskedő néppé, hogy Angolország területéről a külföldi kereskedőt elriasztotta. Így lett az angol pár válságos év lezajlása után szükségből tengeri kereskedővé. Anglia világkereskedelme tehát kétszázötvennégy éves, míg a mi kereskedésünkről, iparunkról csak Széchenyi föllépése, jobban mondva 1867. óta lehet szó. S míg Anglia kereskedése, Hollandiát nem számítva, szinte verseny nélkül állott, míg az angol, francia ipart óriási tőke, királyi, főpapi, polgári áldozat fejlesztette — addig a szegény magyar ipart az ág is huzta... Amazokat *mesterségesen fejlesztették*, a magyart Ausztria kedvéért *mesterségesen elnyomták*...

S mégis mi történt? Nagy, bámulatos haladás Olyan, a mit mi még mindig nem tudunk méltányolni. Az történt, hogy a mindeniktől elhagyott, lenézett magyar ipar az 1900-ik évi párisi kiállításon *ezernégyszázharmincz* kitüntetésben részesült, a hol a versenyző negyven állam között az osztrák ipart messzire elhagyva, *ötödik* helyre emelkedett. Ebből világosan kitűnik, hogy teremteni, dolgozni, jól tudunk, hogy iparosaink jó szakemberek, csak az értékesítésben, a reklám és főképp az *iparpártolás* terén vagyunk még nagyon hátul. E bajon kell tehát mielőbb segítenünk.

Tuberkulózis és gyermekvédelem.

Ezzel a czímmel írta meg Edelsheim-Gyulai gróf, a magyar gyermekvédelem provinciális apostola pár héttel ezelőtt egyik előkelő napilapunkban azt a cikket, a melylyel itt foglalkozni kívánok. Hazánkban a tuberkulózis olyan népcsapás, a mely mellett eltörpül minden s a József királyi herceg Szanatorium Egyletnek igaza van, a mikor gyászkerets emlékeztetőket küld szét, a melyre adakozásra szólítanak, mert hetvenhétezer ember elpusztulása egy évben, egy betegségben oly nemzeti csapás, a melynek leküzdésén egyesült erővel kell munkálni állam és társadalomnak egyaránt. Mert ez nemcsak hetvenhétezer gyászborult családot, de legalább tizszer annyit jelent. Nagyon kis szám az, ha hétszáz-ezerre becsülöm a hazánkban tuberkulózisban szenvedő betegeket!

És ma már nem állunk olyan tehetetlenül a tuberkulózissal szemben, mint csak rövid néhány évtizede.

Ismerjük kórokozóját, ismerjük a fertőzés módjait, ismerjük a betegségnek oly kezdeti tüneteit, melyek a valóban idejében való gyógyítást megengedik. Ismerjük a tuberkulózis és skrofulózis egymáshoz való viszonyát, birunk a tuberkulin kellő alkalmazásában oly szerrel, melylyel a leglappangóbb gümófolyamatot is idejében ismerjük meg. Ismerjük a védekezés módjait, tudjuk a beszáradó köpetben tavavitt és belélegzett bacillusok ártalmát, tudjuk, hogy gyermekek körömlapedéke, a por, a nedves, kellően nem szellőzött lakás, a hiányos élelmezés a tömegnyomor, éppen úgy, mint a struggle for Life, a bánat, a lelki izgalmak milyen módon vezetnek tuberkulózisra.

Tudjuk, hogy a szabad-levegő-kúra, összekapcsolva kellő diétás eljárásokkal, pihenéssel, hidegvizgyógyomóddal visszaadja a tuberkulózis kezdetén az

embert az egészségnek, sőt még a súlyosabban beteg, munkaképtelen embert is munkabíróvá teszi évekre, megakasztva a betegség tovább fejlődését. Ismeretesek azok a gyönyörű eredmények, a melyeket görvényes és tuberkulózus gyermekeknek tengerparti sanatoriumokban elérni lehet. Tudjuk, hogy míg azelőtt csodaszámba ment, ha magától meggyógyult egy tuberkulózus ember, ma minden jó orvos dicsekedhetik számos ily gyógyult esettel. Ismeretes, hogy a sebészeti működés még a mélyebb, nemesebb szervek tuberkulózisa esetére is mily fényes eredményeket mutat fel s a súlyos tuberkulózus hashártyalob vagy súlyos vesegennyedések gyógyult esetei ma egy jól vezetett sebészeti osztályban sem ritkaságok.

Végre tudjuk azt is, hogy ha nem vált is be az, a mit az emberiség Koch felfedezése idejében mint megváltást üdvözölt — a tuberkulin gyógyomó, legalább eredeti alakjában: — mégis alapos reményük lehet arra, hogy a laboratóriumok lázas dolgozása esetleg már rövid idő alatt kezünkbe fogja adhatni azt a gyógyszert, a melyet nagyobb értékűnek fogunk tartani a bölcsek kövénél.

Nagy csalódást keltett annak idején az orvosvilágban, hogy a diftéria-szérum mintájára tuberkulózis-szérumot előállítani nem sikerült. Ennek okául első sorban az derült ki, hogy a tuberkulózis-bacillus — és a még nagyon sok más kórokozó baktérium, éppen a legfontosabbak — a szervezetben eltérő módon viselkedik, mint a diftéria, vagy merevgörccs bacillus, a melyek szérumgyógyomóját legelőször feltalálták. Ezek az utóbbi baktériumok ugyan is a legtöbbször nem hatolnak be a szervezetbe, csak annak a felületén telepednek meg valahol (a diftéria, mint tudjuk, a torokban), de e helyen testükből mérgeket választanak ki, a melyek lényegében a megbetegedést előidézik. A tuberkulózis, a gennyedés okozó baktériumokról pedig tudjuk, hogy behatolnak a szervezetbe, de nem az általuk termelt

mérgek, hanem maguknak a baktériumoknak a tömege ártalmas első sorban; azok a mérgek, a melyek ezeknél szerepelnek, sem az élő baktérium testéből válnak ki (exotoxin), hanem a baktérium elpusztulásával válnak csak szabaddá (endotoxin). Ezek ellen baktériumölő szérumokat tehát legtöbbször eredmény nélkül fogunk használhatni, mert az a tünet áll be (a mint az állatkísérletekben tanulmányozva lett), hogy a baktériumölő szérum előli ugyan a baktériumokat, de ezek elpusztulásával oly nagy tömegben szabadulnak fel az elpusztult testükből kiszabadult mérges anyagok, hogy a szervezet a hirtelen mérgezés áldozatául esik, beáll tehát az a paradox tünet, hogy a betegség gyógyítása a beteg elpusztítását jelentené, ilyen gyógyomókból pedig nem kérünk. Egy más különbség a diftéria és tuberkulózis között, a mely eleinte nem sok jóval biztatta a kutatókat, az volt, hogy a szervezet, a melybe egy ilyen exotoxint (pl. difteriatoxint) belevizünk, erre egy ellenmérgek készítésével reagál. Így nyerjük a diftéria-szérumot, lovak toxonolása által. Ugy látszik, hogy az endotoxinok, a melyek közé tartozik a tuberkulózis is, nem ingerlik a szervezetet antituberkulózis, vagyis ellenmérgek előállítására. Egyik vívmányunk, a melyhez nagy reményt fűzhetünk, éppen az, hogy ujabban kiderült az, hogy igen is, létezik antituberkulin is, az endotoxinok is ingerlik a szervezetet ellenmérgek készítésére. Ez egy olyan tudat, a melynek birtokában ennek az antituberkulinak koncentrált, hatékony alakban való előállítása csak rövid idő kérdése lehet.

Nagy jövővel kecsegtetnek azok a kísérletek is, a melyek állatok védőoltásaira irányultak s legalább azoknál már is pozitív eredményűek. Tudjuk, hogy a marhák gyöngykór nevű betegsége lényegében az emberi tuberkulózissal azonos, sőt tudjuk azt is, hogy ily gyöngykóros — mondjuk lappangóan tuberkulózus — tehén teje igen sok esetben okozza a gyermek

A ki tehát ezek után is *csak* a hazai ipartól várja a dolgok jobbrafordulását, olyat tesz, mintha a koldus gyerektől annyi műveltséget követelne, mint az uri gyermektől. A magyar ipar koldusfiú, dus hazájában csak száraz kenyér az osztályrésze s ezt is felpanaszolva kapja. Pedig minden körülmény között, a a hazafiságra való hivatkozás nélkül is megérdemli a legmesszebb menő támogatást.

Ha a magyar ipar olyan hatalmas támogatókra számíthatna, mint annak idején a frank, később a francia s utjabban a német ipar: akkor nem szorulna buzdító fölszólításra s más társadalmi mozgalomra. Ha nekünk is volna egy Nagy Károlyunk, egy XIV. Lajosunk, egy II. Vilmosunk, nem kellene a társadalomhoz fordulnunk.

Igy azonban tisztán csak a társadalom segíthet rajtunk.

Tegyünk meg tehát most, karácsony előtt, a mikor karácsonyi ajándékok czimén sok milliót adunk ki — minden lehető a magyar ipar érdekében.

Csak magyar gyártmányu ajándékkal kedveskedjünk.

A karácsonyi ajándék a szeretet, a figyelem jele. Ennélfogva a könyv, a hazai gyermekjáték, a háziipari cikk, a székely szöttes, a finomabb asztalos, kárpitós, esztergályos, szabó stb. munka épp úgy megteszi a maga hatását, mint a legdrágább külföldi műipari cikk. Nincs az a város, az a nagyobb község, a hol egy-egy jóra való mintaiparos karácsonyi ajándéknak valót ne tudna készíteni. Még a gyermekjáték-*ipar* is elég fejlett. A békéscsabai gyermekjátékgyár például olyan szép dolgokat árul, hogy becsületére válnék bármely külföldi gyárnak. Készít e gyár babát, lovacskát, különféle férfi- és nőtipust. Alföldi magyarja, felföldi tótja,

tuberkulózis fertőzését. Ma azonban már képesek vagyunk egyrészt a tuberkulinreakció által kiváltani a marhaállományból a beteg állatot, de ivadékat is tudjuk immunizálni, hogy a betegséget nem kapja meg. Behringnek az a reménye, hogy sikerülni fog ilyen immunizált állatok tejével táplálva a csecsemőket, azokat maradandóan megvédeni a tuberkulózis ellen, ugyan nem vált be, s bár ő és iskolája kitartóan dolgoznak ez irányban, részükről ehhez nem fűzünk különös bizodalmat. Mert ennek utjában látszik állni az a biológiai törvény, hogy azok a baktériumellenes védőanyagok, a melyeket a bélszatornán át viszünk a szervezetbe, éppen úgy elpusztíttatnak, mint a táplálékban esetleg benn volt mérgek. Ez a szervezetnek éppen egy fontos védőintézkedése, a mely nélkül mihamarabb elpusztulna az emberiség. Ily védőanyagokat csakis az ujszülött bélszatornája erősztt át elpusztítás nélkül a vérbe s az is csak a saját fájának tejhasználatánál. Anyatejjel tehát lehetne immunizálni (védeni), de nem a tehéntejjel.

Ezek a kísérleti eredmények a gyermek-, főleg a csecsemőkorra terelik a figyelmet, annál inkább, mert ma már nem hiszünk az öröklés tanában, hanem határozottan kimondhatjuk azt, hogy még a tuberkulózis szülők gyermeke is egészségesen születik; még az sincs beigazolvva, hogy nagyobb hajlama van a tuberkulózisra, mint más, egészséges szülők gyermekeinek. Ellenben az a tény, hogy folyton együtt élve, együtt tartózkodva a beteg szülővel, olyan helyiségben, a mely a kiköthögött bacillusok milliárdjaival van tele, eléggé magyarázza azt, hogy ezek a gyerekek ijesztő számban lesznek tuberkulózusok. Vegyük hozzá, hogy beleköthögik, belecsókolják naponta százszor a halál csiráját, csoda-e, ha megbetegszik a gyerek?

Kézzelfogható eredménye pedig mindezen vizsgálatoknak, hogy a tuberkulózis elleni védekezést a gyermekkorban kell kezdenünk, sőt arra koncentrálnunk. Ennek számos módja van. A legelső és legfontosabb ezek közt a nép kitanítása. Anyakönyvesek, a kiknél bejelenti az apa gyermeke születését, nyujtsanak át mindenkinek egy olyan kis egészségi kátéfélet, népszerű modorban, a mely megtanítson a gyermek ápolására, táplálására, a zsufolt lakás

katonája, kuruczvitéze, darabantja nemcsak szép, hanem művészi stilszerű is. Hasonló cikkeket árusít a budapesti, a bártfai, szélaknai, fenyves-chovojnicai, fegyverneki gyár is. Nagyon szépek ötvös-, fa-, fémpipari-, papircikkeink is. Kitünő ajándék férfiaknak egy-egy kitömött özsas, vagy más emlős és szárnyas. Ebben sok magyar preperátor jeleskedik. De nagyon alkalmasak ajándékozásra a különféle magyar műipari és művészi dolgok is, a melyek koránt sem olyan drágák, mint a milyennek hiszik. Szükségleti tárgyainkat szintén hazai iparosoktól vásároljuk.

Mert jól jegyezzük meg, a magyar ipar támogatása ma már nem iparos érdek, hanem *nemzeti ügy*. A magyar ipar támogatásával voltaképpen *magunkat* pártoljuk, mert a visszatartott milliókkal hazánk gazdasági fejlődésének egészséges vérkeringését mozdítjuk elő. Igy csinálhatjuk meg leghamarabb politikai fordulat nélkül is az önálló vámterületet. Legyünk tehát a *gyakorlatban* is okos magyar hazafiak.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, decz. 6.

A hazafias kegyelet és elismerés emlékszóbot állított néhai nagy emlékezetű idősb gróf Andrássy Gyulának. — Fényes ünnepek, ő felségének, a magyarok királyának jelenlétében, a magyar társadalom és a politikai élet kitünőségeinek részvétele mellett történt meg vasárnap a leleplezés.

Nagy embernek, nagy hazafinak, egy európai jelentőségű magyarnak az emlékezete előtt hajtotta meg nemcsak a nemzet, de a külföld is az elismerés lobogóját. Mert gróf Andrássy Gyulánk élete, szereplése, tevékenysége akkor kezdődött, a mikor a szabadelvű társadalmi és politikai eszméktől áthatott új Magyarország a szárnyait bontogatta, folytatódott az elnyoma-

veszélyeire, a szellőztetés szükségére, a szabad levegő hasznára, az edzés módjára. A Kis József-féle refrain: „Eltitalkal téged az anyai csóktól!” szigorú, de a száján csókolni, szembeköbögni a gyerekek veszedelmes: erre megtanítani a népet ugyanakkor, mikor babonáinak veszedelmes voltára figyelmeztetjük, igen sok gyereket mentene meg. Hogy a gyermek, ha piszkos ujját szopogatja, tuberkulózissal fertőzheti magát, hogy mirigydagadatok, görvélyes betegségek a tuberkulózis előfutárjai, de gyógyíthatók, ha pontosan kezelteti a szülő: ezt tudnia kellene mindenkinek, éppen úgy, mint azt is, hogy az anyatej — a hol megszerezhető — a legnagyobb védelmet nyújtja a tuberkulózis ellen. Családokban, a hol tuberkulózis már előfordult, a külön gyermekszoba, jó dajka, a lehetőségig keresztülvitt elkülönítése a gyermeknek, a lakás gyakori dezinfekciója és portmentesítése ugyancsak sok — elveszettnek hitt — gyermeket fog megmenteni.

Ha pedig már beteg a gyerek, vagy ha a megbetegedés gyanujeit mutatja, akkor sincs veszve minden. Állítsunk tudóbetegosztályokat gyerekek részére! Legyenek ezek összeköttetésben egyrészt ambuláns rendelőintézetekkel, a melyek kizárólag tuberkulózis gyermekekkel foglalkoznak, másrészt üdülőtelepek, menhelyek, tengerparti, magaslati menhelyekkel s a beteg gyermeket adják ezek szükség szerint kézzel-kézre mindaddig, míg teljesen meg nem gyógyul. Igaz, hogy ez egy nagy, kitartó munkát, óriási szervezetet, lelkesedést — és persze sok pénzt is — igényel, de hála Istennek, ma már birunk a Gyermekvédő Ligában olyan szervezettel, a mely, ha a társadalom érdeklődése nem lankad, e feladatoknak meg fog felelni s ennél nemesebb, hasznosabb, nagyobb célú még egy egyesület sem irt fel zászlajára. Már készen vannak az első magyar tudóbeteg gyermekosztály tervai s ha Isten segít, egy év múlva lesz legalább egy hely Magyarországon, a hol ilyen betegeket is elhelyezhetünk nagyobb számban; eddig csak a kórházak könyörölete adott menedék helyet ezeknek a szerencsétleneknek ideig-óráig; lehetőleg rövid ideig, mert „a hely kevés és kell azoknak, a kiket hamarabb vagy biztosabban meg lehet gyógyítani!”

Doktor.

tás szomorú éveiben, hogy teljes erőben, jótékony hatásaiban a kiegyezés nagy korszakában fejlődjék ki.

Azt az Andrássyt ünnepeltük vasárnap ércebe öntött alakja előtt, aki egy Széchenynek, Kossuthnak, Batthányinak, Deáknak volt kor- és munkatársa, a ki a saját személyében, politikai érintettségében az igazán nagy magyar lelkeknek volt példányképe, a ki a nemzeti törekvéseket, a nemzet hagyományos és alkotmányban gyökerező jogigényeit a korszerűség, a céltudatosság, a gyakorlat, a hazafiság és a kétségtelen siker retortáin átbozsátva, nemcsak egyik tevékeny munkása volt az alkotmányos állapotok visszaállításának, hanem a saját személyében hathatós biztosítéka, keze tudott lenni a kézen fekvő eredményeknek.

Küldetészerű férfiú volt ő mint a kiegyezés első miniszterelnöke, majd pedig mind a hét szomszédos állam szervező, uttörő és világszerte elismert nagy külügyminisztere. Az ugynevezett egyensúly megteremtése, a szövetséges viszonyok megalkotása az ő eszméje, műve volt. Ő vezette be, ő biztosította Magyarországot és Ausztria nagyhatalmi állását, ő lett az idők folyamán a két állam jövődö fennállásának igazi alapozó nagymestere.

Méltó és érdemes volt arra, hogy emlékszóbrának leleplezése alkalmából az ország népe a kegyelet megnyilatkozásában egy legyen.

Egy héti tárgyalta a képviselőház a kereskedelmi tárca költségvetését. Hétfőn befejezte a tárgyalást.

Korszakos reformok készülnek ipari és kereskedelmi téren. Főleg az ipar terén.

Erre nézve ideiktatjuk azokat a szavakat, a melyekkel Kossuth Ferencz a reformokat bejelentette:

— Ipari és kereskedelmi téren az iparfejlesztés céljaira szükséges alap megteremtése lesz egyik, sőt első gondom. A hazai ipar fejlesztéséről szóló törvényjavaslat kapcsán szükséges lesz megfelelő nagyobb iparfejlesztési alap, a melynek teremtésére nézve lehetőleg mielőbb szándékozom előterjesztést tenni.

Szándékom előterjeszteni az ipartörvény javaslatot. Ez a törvényjavaslat tartalmazni fogja az összes ipari közigazgatási intézkedéseket és a szorosabb értelemben vett munkásvédelmet, a mely utóbbi tartalmazni fogja a női, a suhahez és a gyermekmunka védelmét, az inasügy szabályozását, az ipari munkával, valamint a magán tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyainak rendezését, az alkalmazottak egészségének és életének megóvását, az ipari és kereskedelmi alkalmazottak érdekképviseletének biztosítását, a vasárnapi munkaszünet új szabályozását, a munkaidő és záróra kérdésének megoldását, az iparfelügyeletet, az ipari és kereskedelmi bíróságok szervezetét, a munkaközvetítés országos szervezetét.

Már bejelentettem a háznak azt, hogy szándékom az országos ipartanács szervezéséről egy törvényjavaslatot beérteszteni, a melylyel intézményileg szándékozom biztosítani a fontosabb ipari, kereskedelmi és szociális ügyekben azt a meggyőződésemet, hogy ebbe az ipartanácsba bevéndőnek tartom, nemcsak a képviselőház, hanem az egész országgyűlés, tehát a főrendiház küldötteinek bizonyos számát is.

Ezek nagy vonásokban az iparfejlesztési akció alapvonalai.

Nagy feladat hárul az akció keresztül vitelében a kereskedelmi és iparhatóságokra, de a társadalomra is.

Nagyfontosságú tervezetet készített elő a kormány a virilizmus eltörlésére. Az összes törvényhatóságokban eltörlik a virilizmust és ezzel megszűnik az eddigi — nem alkotmányos államba való rendszer, az t. i., hogy a törvényhatósági bizottsági tagok egyrésze nem a nép választottaiból, hanem a legtöbb adót fizetők sorából kerül ki.

Oly vívmánya ez a nemzeti demokráciának, a mely az egész ország képét hivatva lesz megváltoztatni. A városi és megyei törvényhatósági bizottságokban ezentúl kizárólag a választókö-

zönség szava és akarata fog érvényesülni. A kormány a virilizmus előterjesztésére már novellákat dolgozott ki, a melyet mint illik először az ország legnagyobb pártjának, a függetlenségi pártnak fog bemutatni.

A függetlenségi párt még a hét folyamán bizalmas értekezletet tart, amelyen Andrassy belügyminiszter bemutatja a novellát, amelyet az országgyűlés még az idén az alkotmánybiztosítókkal egyidejűleg fog tárgyalni.

Régi, negyven éves óhaja teljesül ezzel a nemzetnek. Az új reformnak — amely a perifériában azért számolni fog a nemzeti szempontokkal — különösen a város lakossága fog örüvendeni.

Sok városi képviselő már rég akciót indított a virilizmus ellen.

Legutóbb gróf Andrassyt fel is keresték ez ügyben és a belügyminiszter nem utolsó sorban az ő kérelmekre törli el a virilizmus ósdi intézményét.

*

Magyarország főispánjai, s így Ugron Ákos, Udvarhely megye főispánja is, vasárnap testületileg jelentek meg gróf Andrassy Gyula belügyminiszternél

— Páratlan igazságszeretet — ez legelső; a „kérlelhetetlen szigor az állam ellenségeivel szemben” — ez legfőbb kötelessége az állam összes tisztviselőinek. Andrassy ezt adta utasításul a főispánoknak. Tegyük meg, amint kívánja. De ugyanez kötelessége minden tisztviselőnek; maguknak a minisztereknek első sorban, azután mindenféle központi hivatalnak, nevezetesen a bíróságoknak és ügyészségeknek, mint az igazságszolgáltatás felelőseinek megbízottjainak; a megyei és községi tisztviselőknél, mint a törvények választott végrehajtóinak, rendőröknek, csendőröknek és katonáknak, mint a magyar állam fegyveres hatalmának.

Igenis, ez a kormányzati program, nincs ennél helyesebb. Ez a magyar közigazgatási politika, nincs ennél jobb. Ez a nemzetiségi kérdésnek megoldása.

Mindig lesznek gonosztevők, a társadalomnak és államnak ellenségei, ezért vannak börtönök, ahová a gyilkosokat, zsványokat, tolvajokat, csalókat be kell csukni, hogy ártalmatlanná tétessenek. Épp így mindig lesznek politikai gonosztevők, királygyilkosok és nemzetgyilkosok, hűtlenek és hazaárulók, idegen államok kémiai és bérenczei, fanatikus bolondok és népámtó családok. Az ilyen politikai szédelőket, betörőket, lázítókat és gyújtogatókat nem lehet engedni, hogy szabadon járjanak és üzzék mesterségüket; nem lehet tűrni, hogy szétszedjék az államot, felosszák az országot és a szomszédba vásárra vigyék. Ezért aki a magyar államot szolgálja, akár főispán, akár kisbíró, „legyen igazságos mindenkivel szemben, legyen azonban szigorú, kérlelhetetlen az állam ellenségeivel szemben.”

A székelyföldi erdők.

Székelyudvarhely, decz. 5.

Az Udvarhelyi Híradó egyik közelebről megjelent számában Dr. Kovácsy Albert országgyűlési képviselő úrtól a székelyföldi arányosítás címén egy vezércikk jelent meg, mely az arányjogok összeváltását a Székelyföldre nézve nem tartja veszélyesnek. Annak a kijelentésével, hogy alábbi soraimat nem az udvarhely megyei vásárlásokra értem — noha a lövétei arányjogok eladása már az itten szóban levő kategóriába volna sorozható — és anélkül, hogy az említett cikk igen tisztelt szerzőjével polemikába óhajtanék bocsátkozni, szükségesnek tartom véleményemet az alábbiakban elmondani.

Tény az, hogy egy pár hét óta sok szó esik a székelyföldi erdőkről. Óriási közbizalom könnyelmű elpusztításáról s azzal kapcsolatosan a székely népközlésbotra juttatásáról folyik a beszéd nemcsak a hírlapokban, hanem az olyan magántársaságokban is, a melyekben a magyar nemzeti politika gazdasági és szociális vonatkozásai egy kissé mélyebben érdeklődnek az emberek szívében. Jellemző állapotainkra, hogy a székelyföldi erdők ügye eszmecsere és behatóbb vitatkozás tárgyává egy zsarolási kísérlettel

kapcsolatban lett. A nagyközönség, a mely az egész világon mindig éhes a szenzációra, egyes hírlapok leleplező közleményei alapján a székelyföldi erdők ügyéből egy nagyobb szabású panama kibontakozását várja. Olyan panamáét, a melyik hivatva van kompromittálni, sőt talán erkölcsileg halottá is tenni a jelenlegi, a közelmúlt és a múlt politikai rendszereinek nem egy nevezetes szerepet játszott férfiat.

Hogy azoknak az üzleteknek, a melyeknek tárgyát a székelyföldi erdők gazdasági értékesítése alkotja, mennyiben van panama-izók s mennyiben nincs, nem tudjuk. Az a közgazdasági folyamat, a melynek áldozatául fognak esni a székelyföldi erdők, káros hatású volna a székely népre még akkor is, ha benne a becsületes üzlet szabályait a legszigorubb lelkiismeretességgel tartanák tiszteletben. Káros volna, mert hiszen semmi egyéb, mint rögtönözött gyors és a nép érdekeit egyáltalán tekintetbe nem vevő átmenet egy régi naturális gazdasági életformából arra az üzleti alapra, a mely kiméletlen kizárólagossággal csakis a nagy tőke érdekeit szolgálja.

Az üzletember vagy az a közzgazda, ki itélet-hozatalában egyedül irányadónak a vagyoni értékelődést tartja, nem lát semmi káros hatást, semmi veszedelmet ebben az erdőgazdálkodásban. Ellenkezően, azt fogja mondani: dicsőretre méltó és üdvös dolog, mert hiszen általa egy igen keveset jövedelmező vagyoni alig remélt nagyságu kamatot hozó tőkévé változik át. Tisztán a merkantilizmus szemponthoz igaza van a közzgazdának, a ki így okoskodik, de hogy ez az üzleti szempontból alig kifogásolható gazdálkodás minő ártalmára van a székely népre, csak az tudja megítélni, a ki a gazdasági elméletekben való elfogultságtól mentesen az élet valóságait figyeli meg.

Hogy a székelyföldi életviszonyokat tapasztalattól nem ismerő olvasó is megérthesse ez állítás igazságát s azzal együtt azt a káros és veszedelmes hatást, a melyet ez az erdőgazdálkodás a székely népre gyakorol, a következő és valóban az életből vett példában igyekszünk érthetővé és szemléltetővé tenni:

Van egy székely község. Az erdő vagy magáé a községé, vagy pedig az egyházé. A használat és értékesítés módja a következő: A vágásra alkalmas terület, a melyre ez évre ki van jelölve, úgy összel licitáció alá kerül. Licitálni csak a község tagjai vannak jogosítva. Így az árak rendkívüli mérsékeltnek. Tegyük fel, hogy egy székely házat akar építeni. A maga módja szerint kiszámítja, hogy például talp- és oszlopára neki kétszáz folyóméter cserfa kell. Megveszi átlag folyóméterét 20—25 krajczárért. Levágja télen, kifaragja és hazaviszi. Belekerült az egész negyven-negyvenöt forintjába. Így van a tűzifával is. Átlag három koronát fizet lábán egy ölért. A községi pénztárba ily módon befolyt évenként, mondjuk ezer forint, a melyet a községi kiadások fedezésére fordítanak.

Egyszer csak megjelenik a községben a faüzletben spekuláló bankok vagy kereskedők ügynöke. Azt mondja az előjárásnak, vagy ha az erdő az az egyházközségé, a papnak és egyháztanácsnak: Az önök erdeje jövedelmez évenként ezer forintot. Ez összeg huszonötezer forintnak a kamata. Mi adunk önöknek ötvenezeret. Ebből ha takarékpénztárba teszük, minden fáradság és vesződés nélkül éppen kétszerannyit kapnak. Az üzlet világos. A kinek esze van megérti. Hogy a ki makacsodik vagy rövidlátó, az is megértse, az ügynök dolga, a ki ilyenkor egy pár száz forintot, vagy ha az üzlet nagyobb, ezeret is, argumentumul használni egyáltalán nem sajnál. Az üzletet megkötik és a felsőbb hatóságok jóvá is hagyják.

E pillanattól kezdve a község egyetlen tagja sem teheti lábát az erdőbe. A gyár megkezdte az erdő kihasználását és értékesítését. Székely atyankfiának, mivel házat akar építeni, szüksége van ismét kétszáz folyóméter cserfára. Elmegy a gyárba. Ott kap készen kivágva sokkal szebbet, mint a mielőtt ő egy évvel ezelőtt kifaraghatott volna, mert a gép munkája tisztább, mint az emberé. Nincs is egyéb baj, mint az, hogy a szabályosan egyenletessé kivágott fának folyómétere most már nem husz-huszonöt krajczár, hanem egy forint husz krajczár s így házához talp- és oszlopfákra nem negyven-negyvenöt forintot kell kiadnia, hanem legalább is kétszáznegyvenöt. A tűzifára sem három korona készpénzbe kerül most már, hanem legalább is tizenhatba. Ily áron sem igen kínálják oda, mert a fakereskedő alig győzi a vasuton szállítani, oly nagy a kereslet. Ezt

nem is tekintve, egy gombát, egy epert, egy málnát le nem szakithat az erdőből és ha kecskéje, juha véletlenül betéved, hát kegyetlen birságot fizet.

Az erdő alatt lakó székely ma már átlag úgy fizeti a deszkát, az épület- és tűzifát, mint a városi iparos vagy polgár. Azaz fizetné, ha volna miből. Mikor aztán kifogyott legelő marhájából, juhából, kecskéjéből s igavonó állataiból, hát bezárja roska-dozó házának ajtaját, beszegezi ablakait és utlevelet váltva, elmegy Romániába vagy Amerikába.

A tájék képe is megváltozik. A ritkuló erdők közül éjszakánként nem a pásztortűz csillog ki s nem is a pásztor furulyája hangzik a síkság felé nélabusan, hanem a fűrésztelep villamos lámpái fénylenek s a gőzgép sípjának élesen sivító fűtülése jelzi, hogy itt új és mozgalmas modern élet szorította ki a régi primitív életet. A gyárakat új emberek vezetik és igazgatják. A székely primorok és primipilusok ivadécai nem értenek az ilyesmihez. A gépek körül sürgő-forgó munkások sem utódai a székely kék vagy veres darabontoknak. Máramarosból vagy Galicziából jönnek ők. Az urak eleintén csak a megvásárolt erdők területén az urak, de később, miután durva ugyan, de mégis igazság, hogy paupertas maxima meretrix, hát erőt vesznek a vármegyén is. Ők döntenek el a sziofalak mögött, ki lehet alispán, főszolgabíró vagy képviselő. A huszadik században is készül egy sikuli cidium. Félő, hogy pusztítóbb és szörnyűbb lesz Bukow nélkül is, mint másfél száz esztendővel ezelőtt a madéfalvi volt. **ih.**

A községi iskola államosítása.

Székelyudvarhely, decz. 7.

Székelyudvarhely város községi iskolájának ügyét előkészítő bizottság, mint mult számunkban jelentettük, m. hó 30-án tartott ülésében, minden eshetőséget jól megfontolva, azt a véghatározatot hozta, hogy ez alkalommal nemcsak a községi fiúiskola államosítása, de a beiskolázatlan és esetleg az egyik vagy másik felekezeti népiskola megszüntetése esetén iskolázatlanul maradó növendékek számára, valamint a jövőre való előre gondoskodás céljából, egy 18 tantermes és a szükséges egyéb helyiségekkel ellátott fiú- és leányiskolának a *Koronkay*-féle telek megvásárlásával és a város tulajdonát képező *Szabó József*-féle telek kerthelyiségeinek hozzácsatolásával nyerendő területen a polgári leányiskolával együtt való felépítését javasolja.

A bizottság ezen ülésen megbizta *Ember János* kir. tanfelügyelőt, hogy ilyen értelemben a miniszterhez intézendő felterjesztést szerkessze meg. *Ember János* tanfelügyelő munkáját a f. hó 6-án tartott újabb értekezleten terjesztette elő. Az értekezleten, melyen *Gotthárd János* polgármester elnökölt, jelen voltak: *Ugron Ákos* főispán, *Dr. Kovácsy Albert* országgy. képviselő, *Vajda Ferencz*, *Ember János* előadó, *Dr. Solymossy Lajos*, *Dr. Valentsik Ferencz* és *Gyerkes Mihály*, mint jegyző. A bizottság a memorandumot egész terjedelmében elfogadta, s így az még az e hó folyamán tartandó városi közgyűlés elé kerül, a mely bizonyára azt egészében helyben hagyja, s ezzel a város ezen tengeri kigyója a megvalósulás felé egy hatalmas lépéssel közeledik.

A memorandum egész terjedelmében a következő:

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Székelyudvarhely város népoktatási célokra anyagi erejét meghaladó anyagi áldozatot hoz. És még sincs megfelelő népoktatása. A város 41%-os pótdó-jának több mint felét a községi elemi fiú-iskola, az óvoda- és iparos-tanuló iskola fenntartása, az állami polgári leányiskola és a felekezeti elemi iskolák segélyezése emészti fel. És még sem képes a város népoktatását saját erejéből annyira fejleszteni, hogy az itt a székelység középpontján a kötelező népoktatás elvének, a fokozottabb kulturális igényeknek megfelelően.

Egyetlen iskolánknak sem teljesen megfelelő az elhelyezése és felszerelése. És mindennapi tanköte-leseink még a tantermek zsufolása mellett sem iskolázhatók be teljesen.

Városunk képviselőtestülete rég belátta a népoktatás rendezésének szükségét és mert saját ereje nem volt elegendő ezen kulturális középpont népoktatásának megfelelő kifejlesztésére, a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz fordult, községi iskolájának államosítását kérve.

A nagymélt. miniszterium 1903. évi június hó 16. án 16.049. sz. a. kelt rendelete szerint ajánlatu-

kat nem találta elfogadhatónak, hanem a további tárgyalásra új alapokat jelölt meg.

Képviselőtestületünk nem volt abban a helyzetben, hogy a hivatolt rendeletben körvonalozott követeléseket teljesíthette volna. Így a tárgyalás fonala megszakadt és városunk népoktatása a régi állapotban maradt s van a mai napon is.

Tekintettel a helyzet tarthatatlan voltára és arra a körülményre, hogy városunk népoktatását sem községi, sem hitfelekezeti alapon rendezni nem lehet, az államosítás elejét szálát felvesszük és mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy az alább részletezett alapon községi elemi fiú-iskolánkat kezelésbe átvenni, fejlesztését biztosítani méltóztassék.

1. Az iskola mindenkor szabályszerű elhelyezését Székelyudvarhely város magára vállalja. Erre a célra megvásárolja a Kossuth-utcában levő 1317 négyszögöl területű házat és telket és a fejlesztésre való tekintettel épít rajta egy 16 tantermes elemi iskolai épületet igazgató-lakással, szolgálólakással, igazgatói irodával, tanítói tanácskozó teremmel, szertárral és a szükséges mellékhelyiségekkel. Az épületet bebutorozza és iskolai célra való örök használati joggal a vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumnak átadja.

2. Miután a fentebb felajánlott telek egy központi fekvésénél, mint területénél fogva a most bérhelyiségben levő állami polgári leányiskola állandó elhelyezésére is kiválóan alkalmas lenne, egyben azt is magára vállalja Székelyudvarhely város, hogy megfelelő bérösszeg ellenében a polgári leányiskola számára alkalmas épületet emel, melyben a szükséges tantermeken, szertáron, igazgatói irodán, tanácskozó termen kívül igazgatói lakás és az elemi iskolával közösen használandó torna-csarnok is lesz.

3. Az Orbán Balázs-utcában (Szombatfalva), ennek a központtól távolos részében az I. és II-ik oszt. tanulók számára egy két tanteremmel és egy tanítói lakással bíró iskolaházat emel, azt bebutorozza s örök használatra a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak átadja.

4. Az épületek és tartozékaik állandó jókarbantartásáról, tűzkár elleni biztosításáról, nagy szűnői évi tisztogatásáról, az iskolahelyiségek fűtéséről a város saját költségvetése terhére gondoskodik.

5. Az állami iskolával kapcsolatos gazdasági ismétlő-iskola céljaira szükséges megfelelő, bekerített területet ad.

6. Megajánlja a város az állami elemi iskola céljaira az 5%-os iskolai adót (4295 korona), 24 koronás és 30 filléres nyugdíjintézetű járulékokat.

7. Hozzájárulás címén megajánlja a tanítók mostani személyi járandóságait, fizetését és lakáspénz, melyeknek évi összege 5840 korona.

8. Tekintettel arra a körülményre, hogy a város az iskolának a fentebbiekben körvonalozott elhelyezését és felszerelését csak kölcsön útján biztosíthatja, az intézet elhelyezéséről csak abban az esetben gondoskodhatik, ha a nagymélt. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium a felajánlott 5%-os iskolai adót és a tanítók megajánlott személyi járandóságait a telek, épületek és berendezés költségeinek fedezésére felveendő kölcsön törlesztésére a törlesztés tartamára a városnak visszatartja.

9. Felajánlja a város a községi iskolával kapcsolatos, tehát az állami iskolával is szerves kapcsolatba hozandó kettős óvodáját mindenben megfelelő helyiségekkel s az óvónők 1100, illetve 900 korona fizetésével együtt, csupán a kifogástalanul működő óvónők átvételét köti ki.

10. A községi iskolák államosítása esetén nemcsak a fiú, hanem a leány tankötelesek oktatása is a leányiskolával kibővítendő állami iskolában volna ellátandó.

Mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy városunk népoktatásának államosítását a fentebb felsorolt feltételek mellett elrendelni méltóztassék.

Székelyudvarhely város súlyos terhet veszen a vállaira, midőn erejét eddig is kimerítő anyagi áldozatait az állami iskola céljaira szükséges épületek s azok fentartásának költségeivel teherbírásiának végső határáig fokozni hajlandó. Vállalkozik e terhes feladatra, mert szívében viseli a népoktatás ügyét és mert e város népoktatásának rendezése immár nem tűr halasztást. A tanköteles gyermekeknek több mint a fele a felekezeti iskolákat látogatja, mely iskolák immár alaptörvények emésztik, nagy állandó költségvetési hiánnyal küzdenek. A megszűnés veszélye fenyegeti őket. Ezt a veszélyt a távolabbi jövőbe elodáztatni alig lehet. A megszűnő felekezeti iskolák nö-

vendékeinek oktatásáról is a városnak kell gondoskodni. Erre azonban a város nem képes és még akkor sem lenne képes, ha 5% helyett 25—30% pótdadót fordítana kizárólag népoktatási célokra.

Ebben az előrelátható esetben a város népoktatásáról csak nagyarányú állami segítséggel, vagy egészen állami költségen felállítandó iskolákkal lehet gondoskodni.

Városunk a tőle telhető legnagyobb anyagi áldozattal is megakarja előzni a *kényszerhelyzetet* (minek beállása rövid idő kérdése), midőn a város népoktatását rendezni kívánja s ehhez Nagyméltóságodnak hathatós segítségét kéri.

Tudjuk, hogy Nagyméltóságod érdeme szerint becsül és részesít támogatásában minden iskolát, tudjuk, hogy csak ott államosít, a hol az államosítás nemzeti szempontból szükséges. A nemzeti szempont ebben az esetben is figyelembe vételt kíván. Minket ugyan ebben a tiszta magyar városban nemzeti szempontból veszélye nem fenyeget, hódító célzataink sem lehetnek. Ám a meglévőnek, a biztosnak megtartása szintén kiváló figyelmet érdemlő nemzeti szempont. Már pedig a mi hű polgárságunkat csak a nagyobb intelligenciát biztosító jobb népoktatás fogja megtarthatni, versenyképes termelésre képesíteni tagjainak úgy nemzeti, mint társadalmi szempontból annyira fontos önálló existenciáját biztosítani.

HIREK.

Székelyudvarhely, decz. 8.

A rákbetegség gyógyítható.

Rump dr. bonni egyetemi tanár azt mondja: Azon orvos, ki titoktartás, a törekvés tudományát tökéletesíteni nem reklámmal igyekszik a betegeket megszerezni és főképp, ha jó ember, még azonkívül a kellő szaktudással bír, feltétlenül tekintélyes helyet foglal nemcsak az orvosok között, de a magasabb társadalmi rétegekben is.

Ilyen orvosi gárda hívta össze Budapestre a f. hó 15—17-ik napjain lefolyt országos rákértekezletre az orvosokat, megjegyezve, hogy ezen értekezleten az összes miniszteriumok is képviseltették magukat.

Ezen értekezleten résztvevők tekintetbe vették a rák statisztikáját, annak szövetetét s gyakorlati életből merített oki tapasztalatokat, amikor egyhangulag megállapodtak azon, hogy felhívást bocsátanak ki a rákbetegség korai gyógyítására nézve. Mely felhívás így szól:

A rákbetegséget meg lehet gyógyítani, ha korán megoperálják.

Egészségünket sokféle veszedelem fenyegeti. A leggonoszabbak egyike a rákbetegség. Sok ezer embert pusztít ez el évente, de csak azért, mert a betegek nem keresik fel idejekorán az orvost, hanem a bajt a kezdetén semmibe sem veszik, háziszerekkel kuruzsolják, kenetik, flastromozzák, avagy égetik. Mindez pedig nemcsak hogy hiábavaló, hanem már csak azért is ártalmas, mert ezalatt telik az idő, a baj mindjobban belefészkel magát a testbe és később már az orvos sem tudja megmenteni a beteget. Pedig a rákos beteget meg lehet menteni, ha idejekorán fordul az orvoshoz.

A rákbetegségnek csak egy biztos orvossága van. Ez az operáció. Minél korábban ismerik fel a rákbetegséget és minél korábban operálják meg a beteget, annál bizonyosabb, hogy betegségéből egészen kigyógyul. Ha tehát valakinek a teste felületén vagy pedig a testében olyan daganata nőtt vagy pedig olyan fekélye támadt, a mely rák is lehet, az ne vesztessen az idejét kuruzslással, hanem azonnal forduljon orvoshoz és tőle kérjen tanácsot.

A rák a test felületén néha úgy mutatkozik, mint egy apró csomócska, amely nem akar elmúlni, hanem ha lassan is, de folyton növekedik, később pedig sokszor ki is fekélyesedik.

Lehet az embernek rákja a teste bármely részén.

Keletkezhet a rák a fejen vagy az arcon bárhol, különösen a szemhéjakon, az orron, a fülön, pipás embernek pedig különösen az ajka azon helyén, ahol a pipát fogja. A szájban a rákos csomó vagy fekély a nyelven, fohusson vagy bárhol egyebütt keletkezhet.

Asszonyoknál gyakori a rák az emlőben. Itt mint egy csomó jelenik meg, amely eleinte nem is fáj, csak később jönnek belé nyilalások és ha sokáig meg nem operálják, akkor később ki is fekélyesedik.

A belső szervekben is megnő a rák.

Ha valaki sokáig rekedt, ha anélkül, hogy okát tudná, nehezen tud nyelni, ha hosszabb idő óta gyomorbaja van, ha a hasa bármely részében csomót érez, ha a székelésnél fájdalmai vannak, az ne kezelje baját hiábavaló háziszerekkel és ne menjen kuruzslóhoz, hanem forduljon orvoshoz és vizsgáltaassa meg magát.

Vannak más betegségek is, amelyek a rákhoz hasonló daganatokat vagy fekélyeket alkotnak és ha-

sonló tüneteket okoznak, amelyeket az imént leírtunk, pedig sem nem oly veszedelmeseek, mint a rákbetegség, sem megoperálni az ilyen beteget nem kell, de biztosra megismerni, hogy a betegnek csak jóindulatu betegsége van-e avagy pedig rákja, azt csak az orvos tudja.

Akiben az orvos rákbetegséget ismert fel vagy olyat, amelyik a rákra gyanus, az ne essék kétségbe, mert ha a rákot idejében felismerik és operációval jókor eltávolítják, akkor a ráketeget meg is lehet gyógyítani.

(Székelykeresztúr.)

Dr. Jankovich Pál.

A városi tisztviselők korpótléka.

Az általános drágaság az ország minden testületét megmozdította. Először az ipari munkások, majd a hivatalos testületek emelték fel szavukat az élet rohamos drágulása ellen, mely valóban válságos helyzetbe sodorta a kisiparost és a középosztályt. Majd egyik, majd másik osztály és ennek testületei vitték keresztül a bér-, illetve fizetésemelést.

Székelyudvarhely város tisztviselői ismételt fordultak drágasági pótlékért a képviselőtestülethez, amíg aztán a képviselőtestület egyik közelebről tartott közgyűlésében utasította a tanácsot, hogy a korpótlék szabályrendeletet készítse el és azt terjessze még az év folyamán a közgyűlés elé.

E korpótlék szabályrendelet elkészült, s a tisztviselőkar azt a napokban megküldi a képviselőtestület tagjainak, kérvén, hogy e szabályrendelet 1907. évi január 1-ével való életbeléptetését megvalósítani sziveskedjenek. A városi tisztviselőkar, midőn ezen kérésével előáll, mint értesülünk a korpótlék fedezéséről alapról is gondoskodott, hogy annak elfogadásával pótdó ne terhelje a város amugy is megterhelt polgárságát.

A korpótlék szabályrendelet 2. §-a szerint ötödéves korpótlékban részesítendőek mindazon tisztviselő-, segéd-, kezelő és szolgáló személyzeti tagok, kik állandóan és megszakítás nélkül, legalább öt év óta, a város szolgálatában állanak és nyugdíj jogosultsági igényvel bírnak, vagy fognak bírni s a kiknek törvény útján ez idő szerint fizetése és lakbér illetménye rendezve nincs. Az 5. §. szabályozza a pótlék nagyságát. E szerint a tisztviselőkar azon tagjai, a kik állásuknál fogva a képviselőtestületnek is tagjai, 6 izben részesülnek ötödéves szolgálati korpótlékban és pedig az 1., 2., 3. és 4-ik öt év után 10—10%, az 5. és 6 ik öt év után 5—5% ban vagyis 30 év után 50%-ban, a tisztviselő-, segéd-, kezelő személyzet többi tagjai 7 izben részesülnek ötödéves szolgálati korpótlékban és pedig az 1., 2., 3-ik öt évi szolgálat után 10—10%, a 4., 5., 6. és 7-ik év után 5—5%-ban vagyis 35 év után 50%-ban, a szolgáló és rendőrségi legénység tagjai 8 izben részesülnek ötödéves szolgálati korpótlékban és pedig az 1-ső és 2-ik öt év után 10—10%-ban a 3., 4., 5., 6., 7. és 8-ik öt év után 5—5%-ban vagyis 40 év után 50%-ban.

A pár év óta beállott nagy drágaság miatt meg-sulyosbodott megélhetési viszonyok folytán a városi tisztviselő-, segéd-, kezelő és szolgálómélyzet a legnagyobb anyagi gondokkal küzd, a mely köü mény nemcsak a közügy szolgálatában való munkálkodást tette nehezzé, hanem ahhoz járult még az a tudat is, hogy bármily hosszú ideig kitarló szorgalommal szolgálták is a várost, a már egyszer megállapított csekély fizetéssel kellett maradniok éltük végéig.

Székelyudvarhely város képviselőtestülete, meg vagyunk győződve, nem zárkózik el a tisztviselők kérésétől és kétszeresen nem azért, mivel a tisztviselők kérésük megtételekor kellő fedezetet is fognak a közgyűlésnek bemutatni.

Lapunk mai száma tekintettel a mai ünnepra, rendes megjelenési idejétől eltérőleg, egy nappal korábban jelent meg.

A Nőgyűlet teaestélye iránt, mely ma este lesz megtartva a Budapest-szálló termeiben, mondhatni megyszerte élénk ez érdeklődés, s így ez estély méltán fog a hasonló sikerdus estélyekhez sorakozni. A fáradhatatlan rendezőség, élén Demény Ferenczné r. biz. elnökövel, a siker érdekében mindent megtett, s ez, valamint az a cél, melyet a mulatság szolgál: leszárítani sok szegénynek, árvának a leperdülő könyvét — hisszük nemesen érző közönségünket összehozza, hogy mulatozás közben is adózzék nyomorban levő embertársainak. Az estély 7 órakor kezdődik és belépti díj személyenként 1 korona.

Szent Antal-estély. Folyó hó 9-én, azaz vasárnap a róm. kath. főgimnázium nagytermében Szent Antal-estély lesz. Az estély műsora a követ-

kezdő: 1. Ének Szent Antalhoz. 2. Szaval. Reiner Juliska. 3. Énekelnek: Kovács Erzsé és Sándor Juliska, kíséri Szabó Antal. 4. Felolvas Kovácsy Jenő tanár. 5. Hegedű kettős. 6. Szaval Ferenczy Margit. 7. Ének Szűz Máriaéhoz. — Elnök Soó Gáspárné; rendezők: Szabó Ilus és Lakatos Vilma. Az estély 7 órakor kezdődik. Itt említjük meg, hogy a legközelebbi estélyen Szentiványi Károly, az ismert szónok, országgyűlési képviselő tart beszédet.

A héjjasfalvi vásár ügye. Héjjasfalva község két országos vásárnapját miniszteri engedéllyel márczius 30-ról márcz. 27 és 28-ra, december 4-ről, decz. 1. és 2-ikára tette át. Ezen intézkedésről iparosunk egy része nem birt tudomással, s így történt, hogy decz. 4-ikén többen lementek áruikkal Héjjasfalvára, hol azonban a vásárnak már csak a hite volt meg. Iparosaink ez által igen érzékeny kárt szenvedtek, s ez indított minket, hogy mielőtt azt itt szótavennők, utánna nézzünk, kit terhel a felelősség szegény iparosaink ezen felültetéséért. A városi iparhatóságnál levő iratokból kitűnik, hogy Héjjasfalva község jegyzője a vásárnapok áthelyezéséről értesítette a városi tanácsot, hol az november hó 2-ikán 5180 szám alatt van iktatva. Az ügy a nov. 6-ikán tartott tanácsülésben intéztetett el, amenyiben közhirrététel végett kiadott, mely nov. 8. és 10-ikén tényleg meg is történt — dobszó útján. Tehát mulasztás vádjával senkit sem lehet illetni, csupán csak ezt az avult intézményt a — dobszót, melynek épp ugy lejárt az ideje, mint a baktér tartásnak, melyet el is törölt a képviselőtestület. Egy alkalommal már felvetettük, hogy a dobszó helyett hírlapok és táblai hirdetmény útján közölje a város polgárságával közölni valóját, azonban indítványunk akkor nem lett előterjesztve. Most, e keserű tanulság után, melynek derék kisiparosaink adták meg az árát, újra ajánljuk a tanácsnak, hogy ez ügyben haladéktalanul tegyen előterjesztést.

A helybeli áll. kő- és agyagipar szakiskola újabb kitüntetésé. A milánói nemzetközi kiállítás zsűrije a szakiskolát „Grand prix“-el, Hargita Nándor igazgató- és Petrányi Miklós tanárt aranyéremmel, Pillich Lajos agyagipari- és Gabrovits Kornél kőipari műhelyvezető tanárokat ezüstéremmel tüntette ki. Bizonyossága ez annak, hogy ipari szakoktatásunk arra hivatott, lelkes kezekbe van letéve s hogy a hazai műipar, óhajtott föllendülése felé hatalmas lépésekkel haladunk.

László Domokos ünneplése. A király az igazságügyminiszter előterjesztésére, mint örömmel jelentették, László Domokos törvényszéki bírónak az ítélőtáblai czimet és jellegét adományozta. László Domokos munkásságának ezen legfelsőbb helyről jövő elismerése alkalmából folyó hó 4-ikén a törvényszék Dr. Bodolla Gábor elnök, a járásbíró Csányi Zoltán járásbíró és az ügyészség Révffy Zoltán kir. ügyész vezetésével délelőtt 11 órakor a kir. törvényszék főtárgyalási termébe sereglett, ahol megjelentek a törvényszék kültagjai: Steinburg Ottó és Gyertyánffy Gábor kereskedelmi ünlökök és Dr. Mezei Ödön tszéki orvos és a kereszteri jbiróság vezetője Apáthy Gyula táblabíró is. László Domokost dolgozó szobájából egy küldöttség hívta meg kartársai közé s itt dr. Bodolla Gábor tszéki elnök lendületes szavakban üdvözölte az ünnepelt férfit, ki fiatalos szelleme s testi erővel pillanthat vissza négy évtized munkájára, négy olyan évtized munkájára, mely a székelyudvarhelyi kir. törvényszék történetének gerinczét teszi, melybe beleesnek a magyar igazságszolgáltatás epochális reformjai, mely időszaknak László Domokos mindvégig fátadhatatlan s hasznos szolgálatokat tevő bajnoka volt. Az üdvözölő beszédre elhangzó lelkes éljenzés után az ünnepelt meghatva köszönte meg pályatársai figyelmét. Este Sándor István vendéglőjében gyűltek össze kedélyes vacsorára. Az első pohárköszöntőt dr. Bodolla Gábor mondta s az ünnepeltet éltette. Utánna László Domokos, majd dr. Révffy Zoltán, dr. Mezei Ödön, dr. Harmath Jenő s Nagy Kálmán mondtak pohárköszöntőt. A társaság tagjai a legjobb hangulatban a késő éjjelig elmúltak. Az üdvözölés is, vacsora is házi jellegű volt s abban László Domokosnak a bíróságon kívül álló barátai és tisztelői ez okból nem vettek részt.

A városi villamos világítás szerződésével, melyet, mint jeleztük a kereskedelemügyi miniszteriumban műszakilag felülvizsgáltak, a megyei állandó választmány, mely a 12-ikén tartandó közgyűlés tárgyait készítette elő, csütörtökön tartott ülésében foglalkozott, s azt a Ganz cég által most utólagosan tett ajánlatainak figyelembe vételével jóváhagyta. Ezzel a város villamosvilágítási ügye hiszük el is

dőlt, mert a törvényhatósági közgyűlés az állandó vál sztmánynak ez ügyben leendő javaslatát vita nélkül fogja elfogadni.

Iparosok fillérestélye. A „Polgári önképző- és segélyző egyesület“ folyó 10-iki fillérestélyét Orbán Teréz, Szabó Erzsé, Horváth Endre és Orbán Ferenc rendezik. Közreműködnek: Dr. Pál Ernő felolvas. Horváth József monologot ad elő, Karácsony József szaval, Flórián Margit és Szabó Erzsé diologot adnak elő, énekel Bartos Teréz. Ferenczy Margit melodramát szaval.

Képviselőtestületi tag választás. Székelyudvarhely város képviselő estületéből az 1886. XII. t. cz. 141. §-a értelmében kilépett 15 és kisorsolt 5 tag helyének választás útján való betöltése f. hó 3-ikán történt meg. A választás két helyen tartott meg. Az I. kerület választási helye a tanácsház terme volt, hol Dr. Damokos Andor alispán elnökölt, míg a II-ik kerület választói az Iparos-kör nagytermében szavaztak, hol Dr. Solymossy Lajos elnökölt. A választáson teljesen az a lista győzött, melyt mult számunkban közöltünk. E szerint megválasztattak az I. kerületben: 1. Sándor Mózes (85 szavazattal), 2. Kovács Dénes (118), 3. Kovács Domokos (101), 4. Keszler János (128), 5. Orbán Dénes (101), 6. Szákács Gyula (136), 7. Zakariás Antal (87), 8. Molnár Károly (73), 9. Ferenczi János (71), 10. Tamás Albert (103). Póttagok: Péter Lajos (133), Bodrogi István (86), Barcsay Károly (97), Reiner János (91), Kassay F. Dénes (83). A II. kerületben: 1. Daróczi Miklós (165), 2. Szebeni Antal (148), 3. Hlatki Miklós (155), 4. Bálint György (145), 5. Kassay F. Gyula (135), 6. Szeles Dénes (128), 7. Tassaly Lajos (135), 8. Csép Ignác (96), 9. Szabó István (148), 10. Simó János (145). Póttagok: Tassaly József (123), Paschek Viktor (123), Kálnoki István (122), Szemlér Ferenc (119), Sorger Ferenc (117).

A Szabad Lyceum előadásai sorozatát a mult vasárnap kezdette meg, amidőn Dr. Solymossy Lajos kir. igazgató tartott érdekes előadást a villamoságról. A Szabad Lyceum ügyében, a rendező bizottság f. hó 6-ikán értekezletet tartott, amidőn határozatba ment, hogy az egyes felolvasások minden második csütörtökön este 5—6-ig fognak az áll. főreáliskola természetani előadó termében megtartatni, kivéve azokat a felolvasásokat, a melyek — kísérletekkel lévén kapcsolatosak, — csak nappal tarthatók meg. A legközelebbi felolvasás f. hó 13-án lesz a jelzett helyen és órában, a mikor Ember János tanfelügyelő a táplálkozás kérdéséről fog értekezni.

Képkiallítás Székelyudvarhelyt. Úrmösi Sándor a „Mücsarnok“ kiállításaiából előnyösen ismert festőművész, megyénk szülötte, e hónap közepén kiállítást rendez itt Székelyudvarhelyen, itthon festett képeiből. A kiknek lelke fogékony a szép-művészetek iránt, azok nemcsak ritka élvezetben részesülhetnek a kiállítás megtekintése által, hanem, a mint halljuk, aránylag csekély árért a kiállított képekből vásárolhatnak is. Ez alkalommal a művész felolvasást is szándékozik tartani.

A kolozsvári ügyvédi kamara Dr. Török Pál volt székelyudvarhelyi ügyvédet, Vizakna székelyhellyel az ügyvédek lajtmába felvette.

Az ipari munkások szabad lyceuma. Megbecsülhetetlen, jó szolgálatot tett az ipari munkások értelmi színvonalának emelése, ismereteiknek kiegészítése és gyarapítása tekintetében az öt cikluson át megtartott szabad lyceumi előadások sorozata, s ezt s nemes czélt kívánja szolgáltni most a hatodik évben megkezdett előadások csoportja is. Valójában felemelő, kedves látványt nyújtott az érdeklődésnek 220 hallgató megjelenésével, élénk figyelemmel való megnyilvánulása. Azt bizonyítja ez, hogy az előadások folytatólagos és állandó fenntartását a hallgató közönség óhajtja, kívánja, mert nélkülözhetetlen kedves és tanulságos szellemi szorakozást, lelki épülést talál azokban fel. A Hymnus lelkes éneklése után Solymossy Endre bizottsági elnök vázolta szép beszédében, lelkes szavakkal a törekvés célját, buzdította a közönséget, különösen az ifjúságot ez előadások látogatására, megnyitva az előadások hatodik ciklusát. Az első előadást Burger Arthur róm. kath. főgimnáziumi tanár tartotta az igricekről, hegedősokról, lantosokról. A költészet e bölcös állapotát kedves változatossággal, élénk színezéssel mutatta be, Midőn a hallgatók részéről elismeréssel mondunk köszönetet, nem hallgathatjuk el nyilatkozatát a közönségre vonatkozólag sem: „A legnagyobb örömmel és készséggel tartottam és tartok mindig előadást e körben, mert nemcsak érdeklődéssel, de lekötőlező figyelem-

mel is hallgatják meg az előadó minden szavát. Ez valóban fellekesíti az előadót.“ Végezetül Koronkay Ferencz vezetése mellett a Szózatot énekelte el a hallgatók csoportja, kiknek élénk helyeslése mellett mondott köszönetet a szereplőknek Solymossy Endre. Az előadások ezután is minden vasárnap délután 2 órakor fognak az Iparoskör nagytermében tartatni.

A róm. kath. templom belső javítás és díszítésére adakoztak: (XIII. közlemény) Szebeny Antalné gyűjtő-ívén: Ilanics Milánné Fehértemplom 10 k., Brunhuber T. 4 k., Brunhuber Irén, Borsova Ferenczné, Mandich I. 2—2 k., Mandichné, Georian I. 1—1 k. Összesen 22 k. — Florian Kristófné gy.ívén: Florián Kristófné 10 k. — Szarka Árpádné gy.ívén: Szarka Árpádné 6 k. — Spaller J., Spaller Józsefné 1—1 k. Összesen 2 k. — Gáspár Balázné gy.ívén: Gáspár Balázné 30 k., Gáspár B. 20 k., Daniel F., Daniel K., Özv. Farczódy K. Lajosné, Gáspár D. és neje, Madaras Á. 10—10 k., Perczel Jánosné 3 k., Máthé I., Illyés J. 2—2 k. Ágotha Antalné, Balázs Amália, Sterba Ó., Hoffmann F., Salati F., Bardocz Sándorné, Brandstadter S., Gergely I., Kiss J., Agoston K., Özv. Császár Antalné, Medgyesi J. 1—1 k., Vécey Lászlóné 48 fill. Összesen 119 k. 48 fill. 5 drb. gy.ív. összege 159 k. 48 fill. I—XII. közlemény összege 10569 k. 76 fill. Összesen 10.729 kor. 24 fill. Fogadják a nemes szívu adakozók ez uton is hálás köszönetüket. Mikes János gróf, főesperes-plebános, bizottsági elnök, Paschek Viktor bizottsági pénztárnok.

Városi tisztújítás. A városi tisztviselők hat éves mandátuma ez év végével lejár s így a választás felől Dr. Damokos Andor alispán már intézkedett is, amenyiben kiírta a pályázatot. A pályázat határideje f. hó 27-ike. A választás előreláthatólag 29-ikén tartatik meg.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertésorbáncz fellépett szorványosan Betfalva közságben. — F. hó 13—14-iki vadászat alkalmával, a közsényesrometei határ Sugó nevü erdőrészből, egy „Térits“ névre hallgató kan kopó kutya a vad üzése közben eltévedt és vissza nem tért. A kopó feltalálója 10 korona jutalomban részesül. A kopó leírása következő: háta fekete, hasa és lábai sárgák, orrhegye szürke, farka egyenes, fekete, termete törpe, ugynevezett havasi kopó faj. — Hodgya közságben 1 drb. szürkészőrü juh 9 hét óta felfogatott. Fején fehér hold, farka fehér, a bal füle lyukasztva, hátulról kivéve a füléből, jobb füle be van hasítva.

x **Uj Idők.** Ami értékes a magyar irodalom műhelyéből időnként kikerül, mindezt az Uj Idők. Munkatársai közt a szerkesztő Herczeg Ferenczen kívül, ott találni a toll, a rajzon és ecset java reprezentálót. Regény, novella, vers, társadalmi és művészeti czikk: minden, ami megjelenik hasábjain, az irodalmi finomság jegyében készül. Illusztratív része csupa ötlet, mindig szórakoztató. Nincs közérdekű esemény, amelyről eredeti felvételekkel ne adna számót. Aktuálisai-lylmódon egy-egy hét lüktető életének illusztrált krónikása. Negyedévenként két eredeti regényt kezd s színes műlapot ad mellékletül. Ezek a tulajdonságok tették magas színvonalon álló hetilappá. Enek révén kedvelt osmerős, immár tizenkét év óta, a magyar uri familiák szalonjában. Ára negyedévenként 4 korona. Előfizetni bármely könyvkereskedés útján lehet, vagy közvetlenül a kiadónál Singer és Wolfnernél. (Budapest, Andrassy-ut 10.)

x **Karácsonyi és ujévi ajándék-tárgyak.** Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy a karácsonyi és ujévi tárgyakat hallatlan olcsón árusítom és mielőtt valamit vásárolna, sziveskedjék raktáramat megtekinteni. Külön üzletet azért nem rendeztem be, mert ennek külön bolti helyisége csak az árut drágítja, a mit a vevő kell, hogy megfizessen. Tisztelettel: Szentpétery Gergely.

x **Kitünő köszén** jutányos árban megrendelhető a Vásárcsarnokot ellátó Szövetkezet helybeli Fiókjánál, Kossuth-utca.

x **Tanuló** lapunk nyomdájába felvétetik.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági egyesület folyó hó 11-én d. e. 10 órakor a vármegyeház kistermében rendes ülést tart. Tárgysorozat: 1. Az 1907-iki évi munkaterv megállapítása. 2. Az 1907-iki évi költségvetési előirányzat bemutatása és elfogadása. 3. Az egyesületi tagok által tett azon indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlés előtt 4 nappal az einökséghez írásban bejelentettek. A községek, gazdakörök az alapszabályok 13. §. szerint írásbelleleg megbatalmazott egy kiküldött által képviseltetik magukat. A közgyűlési tárgyak előkészítése végett a választmányi ülés ugyanott d. e. 9 órakor tartatik meg.

Sz. 5244—1906. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelyszentkeresztet és Székelyandrásfalva egyesült községekből alakult körbábai állás megüresedvén, midőn annak szabályszerű betöltésére pályázatot hirdetek, felhívom az érdekelteket, hogy az eddigi működésüket igazoló bizonyítványaikkal felszerelt folyamódványaikat folyó évi december hó végéig annál is inkább adják be, mert a később beérkezett folyamódványok figyelembe nem vétetnek.

Ez állással 100 korona pénzfizetés, 40 korona lakbér, szabályrendeletileg megállapított díjak járnak s ennek ellenében tartozik az illető a bábák részére szóló utasítást betartani.

Székelykeresztur, 1906. nov. 20.

Gálffy, főszolgabíró.

Üdvarhelyvármegye alispánjától.

9051—1906. szám.

Pályázati hirdetmény.

Székelyudvarhely rendezett tanácsu város tisztikarának megbízása a folyó év végével lejárván, a választás útján betöltendő tisztii állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy

1. az évi 3600 kor. törzsfizetéssel, 600 korona lakbérilletménnyel javadalmazott *polgármesteri*,

2. a 2000 korona évi törzsfizetéssel, 400 kor. évi lakbérilletménnyel javadalmazott *I. tanácsosi*,

3. az 1600 kor. évi törzsfizetéssel, 400 kor. évi lakbérilletménnyel javadalmazott *II. tanácsosi*,

4. az 1000 kor. évi törzsfizetéssel, 400 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *tiszti ügyései*,

5. az 1800 kor. évi törzsfizetéssel, 400 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *pénztárnoki*,

6. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *ellenőri*,

7. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *számvevői*,

8. az 1200 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *alkapitányi*,

9. az 1400 kor. évi törzsfizetéssel, 300 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *adótiszti*,

10. a 900 kor. évi törzsfizetéssel és 200 korona évi lakbérilletménnyel javadalmazott *városgazdai* állások elnyerése iránti pályázati kéréseiket, elméleti- és gyakorlati képzettségeiket igazoló okmányaikkal felszerelten, hozzám folyó évi december hó 27-éig bezárólag nyujtsák be.

Ezen határidő eltelte után beadott pályázati kérések nem fognak figyelembe vétetni.

Székelyudvarhely, 1906. decz. 5-én

Dr. Damokos,
alispán**Uj divat-raktár!**

Van szerencsem a nagyérdemű helyi és vidéki közönség szives tudomására hozni, hogy

Batthyányi-tér 6. sz. alatt

(Frölich-féle házban)

ujjonnan berendezett

női- és férfi divatár-raktárt

nyitottam.

Hazai gyártmányú árukat dus választékban tartok raktáron, u. m. barhet, flanel, tennis, velur, kretton, voal, szatin, batizst, delén, szöttes, oxford, továbbá francia, angol stb. ruhaszövetek és posztók, bélés, ruhadíszek, trikók, harisnyák, barhet szövet, berlíni stb. kendők, szőnyegek, paplanok, selymek stb.

Kiváló jó minőségű férfi ingek, gallérok, valamint parfümök, szappanok, fogporok és paszták, hölgyporok és számtalan itt fel nem sorolt áruk dus választékban és előnyös áron állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Midőn a vásárló közönséget új üzlettem megnyitására értesitem, kérem szives bizalmát és pártfogását, melyet én nemcsak szolid és pontos kiszolgálással, de olcsó áráimmal is igyekeznék fogok kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

Schiroky Ágoston.

Sz. 39—906. képv. test.

Árlejtési hirdetmény.

Nagygalambfalva község ezennel pályázatot hirdet egy ujonnan építendő község-házára.

Kikiáltási ár:

1. Föld, köműves és elhelyező munka 7479 korona 52 fillér;

2. Ács munka 5633 korona;

3. Asztalos, lakatos, mázó és üveges munka 2084 kor. 80 fillér;

4. Kovács munka 352 korona;

5. Bálógos munka 540 kor. 20 fillér;

6. Különféle munka 547 kor. 40 fillér;

Összesen 16.635 korona 92 fillér.

Pályázni lehet az egyes tételek alatt kiirt munkákra is külön, vagy az egészre együttesen. Az árlejtés zárt ajánlatok útján történik. A pályázó köteles 5% keszpenz vagy óvadékképes papírt biztosíték fejében letenni.

Pályázat határideje: 1906. évi december hó 16-ik napján délelőtt 9 óra, később érkezett vagy kellőleg fel nem szerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Árlejtésre vonatkozó terv és műszaki iratok hivatalos időben megtekinthetők, Nagygalambfalván az előjáróság irodájában, Székelyudvarhely pedig Kelemen György tervező építőmesternél Kossuth-utca 65. sz. alatt.

Nagygalambfalva község képviselőtestületének 1906. évi november hó 17-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

Adám Dénes,
krjz.Csiki Lajos,
k. bíró.**Vásároljon kellő időben
egy****„MINIMAX“**

kézi tűzoltó készüléket, azonnal használható s bárki által kezelhető.

Tűzoltó és katonai parancsnokság, magánházak, üzlethelyiségek, raktárak, színházak, kórházak, hivatalok, iskolák, malmok, gyár és fűrésztelpek és mindenféle intézeteknek

elkerülhetetlen!

Használatával nagy tűzveszélyek elkerülhetők. Mit a f. hó 17-én délután a Batthyányi-tér-n tartott próba beigazolt.

Főképviselet: **Leonhard József**
— Segesvárt. —

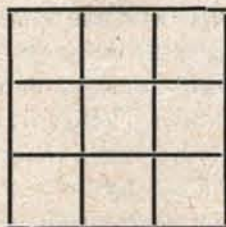
Előjegyzéseket és megrendéseket szíveségből átvesz Rösler és Gábor cég.

KONCZ ÁRMIN Sz.-udvarhelyt

nagy öl faja 8 köbméter

2-2 Mtr. 20 ctmt.

..... hosszu fából

Tiszta 8 köbméter

Rádás még 0.8 köbméter

Lesz a 8-8 köbméter ára:

22 forint

1 □ fa 2 irt. 50 kr.

Olcsóbb 20%-al.

Ugyanigy viszonzik a meter öl fa is az itteni hosszu öl fához. Mivel a rövidebb fa tömörebben összerakható, azért az állami, megyei, törvényeszek stb hivataloknál csak ilyeneket fogadnak el. Ilyeneknek a megrendelését ajánlom

KONCZ ÁRMIN.

..... szokásos

1 nagy öl fa mérete

1 öl = 190 cmtr.

..... hosszu fából

Tisztán 6.8 köbméter

Üregekkel, vastag bakotésekkel, feldugdosással elvész

0.8 □ marad 6 köbméter.

Ára 18 forint

1 □ fa jön 3 frt.

Drágább 20%-al.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

karácsonyi és ujévi**BAZÁROM**

a legmesszebbmenő igényeknek megfelelő kiállítással

Piacz-tér

Szenkovits-féle üzlethelyiségben nyitottam meg.

Kiváló tisztelettel DRAGOMÁN S. J.

Ifj. Dragomán Domokos.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytárs.

Székelyudvarhelyen a fő-, valamint a Székelykereszturi és oklánd. fiókiintézetinél

elfogad betéteket

évi 4% kamatoztatás mellett, (a tőkekamatadót az intézet saájárból fizeti).

Kölcsönöket ad

váltókra évi 7%

betáblázott kötelezvényekre évi 6% kamat és lejáratonként 20 fil. díj mellett (ez idő szerint.)

Bevált sorsjegy- és érték-papír-szelvényeket.

Az igazgatóság.**Eladó épületes beltelek!**

Kőből épült, cseréppel fedett 4 szoba, konyhából álló lakházal és mindennemű mellék és gazdasági épületekkel ellátott külön udvari beltelek **szabadkézből eladó!**

Értekezhetni: Bethlen-utca 83. szám alatt.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,**a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényéni, csúznál és meghülések-nél, bedörzsölés képpen használva. **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszer-tára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Községek és gazdaköröknek nagy kedvezmény!**Tiszta mangalicza**

(bagoner)

és angol félvér hágóképes kanok**eladók**

Ugron Zoltán fiátfalvi gazdaságában.